

היום נלמד בעזרת ה':

ברכות דף נב

למדנו לעיל לגבי קידוש שלדעת בית שמאי ברכת היום קודמת לברכת היין.

הגמרא מקשה שבברייתא לגבי הבדלה מצאנו להיפך - שלדעתם ברכת היין קודמת לברכת היום (= הבדלה)? הגמרא מתרצת שיש הבדל בין "עילוי יומא" (= כניסת היום) "מאפוקי יומא" (= מהוצאת היום), דהיינו שעדיף להקדים את הקידוש שבכניסת השבת כמה שיותר, ולכן ברכת היום קודמת לברכת היין. ואילו במוצאי שבת ככל שמאחרים את ההבדלה עדיף כדי שלא יהיה נראה כמי שרוצה להיפטר מהשבת, ולכן ברכת היין קודמת לברכת היום.

ביאור מחלוקת בית שמאי ובית הלל האם נוטלים ידים תחילה ואח"כ מוזגים את הכוס, או להיפך:

- ידיים לא נטולות הם בדרגת שני לטומאה, וכשהם נוגעות במשקים - המשקים נהיים בדרגת ראשון לטומאה (= חכמים גזרו על משקה שנוגע בשני לטומאה שייעשה ראשון לטומאה).
- מדאורייתא - אדם וכלים מקבלים טומאה רק מאב הטומאה, אולם חכמים גזרו על משקים טמאים (= שהם תמיד ראשון לטומאה כנ"ל) שיטמאו כלים בדרגת שני לטומאה. חכמים הקילו בטומאה זו - שאם נטמא אחורי הכלי רק אחוריו טמאים, ואילו תוכו, ואוגנו (= שפת הכלי הכפופה כלפי חוץ), ואוזנו (= ידית שמחזיקים בה את הכלי), וידיו (= ידית ארוכה כמו של מחבת) טהורים. קולא זו היא כדי לעשות היכר שהטומאה היא רק מדרבנן. ואם נטמא תוכו של הכלי - נטמא כולו.
- כלי טמא בדרגת שני לטומאה לא מטמא את הידיים.

לדעת **בית שמאי** תחילה נוטלים ידים לסעודה ואח"כ מוזגין את הכוס, כיון שאם ימזוג את הכוס לפני הנטילה אנו חוששים שמא הכוס תהיה רטובה מבחוץ, ויטמאו המשקין

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

שמאחורי הכוס מחמת ידיו (שעדיין לא נטלם) ויחזרו ויִטְמְאוּ את אחורי הכוס. ולדעתם אסור להשתמש בכלי שאחוריו טמאים, שמא באמצע הסעודה ינתזו ניצוצות (= טיפות) משקה מתוך הכוס ויפלו על אחורי הכוס (ויִטְמְאוּ המשקים מהכוס ויהיו ראשון לטומאה), וכשיאחז בכוס לשתות יִטְמְאוּ ידיו מהמשקים שנטמאו מאחורי הכוס, ונמצא שאוכל בידיים טמאות.

ולדעת **בית הלל** תחילה מוזגין את הכוס ואח"כ נוטלים ידים לסעודה, כיון שלדעתם מותר להשתמש בכלי שאחוריו טמאים. ואם יטול ידיו תחילה ואח"כ ימזוג את הכוס אנו חוששים שמא לא ינגב את ידיו יפה לאחר הנטילה, ויִטְמְאוּ המשקין שבידיו מחמת אחורי הכוס ויחזרו המשקין ויטמאו את הידים, ונמצא שאוכל בידיים טמאות.

ביאור מחלוקת בית שמאי ובית הלל האם מקנה ידיו במפה ומניחה על השולחן, או שמקנה ומניחה על הכסת:

- מדובר שהכסת (= כסא / כרית) טמאה בדרגת ראשון לטומאה.
- כלי לא מטמא אדם.
- אין כלי מטמא כלי.

לדעת **בית שמאי** מקנה ידיו במפה (= מגבת שמנגב בה ידיו לאחר הנטילה, ומקנה בה ידיו במשך הסעודה) ומניחה על השולחן, כיון שאם יניחנה על הכסת הטמאה אנו חוששים שמא המפה תהיה רטובה מחמת נגוב הידים, והמשקים שבה יִטְמְאוּ מחמת הכסת ויחזרו ויטמאו את הידים, ונמצא שאוכל בידיים טמאות. ולדעתם יכול להניח את המפה על השולחן כיון שאסור להשתמש בשולחן טמא ואין חשש שהשולחן יטמא את המפה.

ולדעת **בית הלל** מקנה ידיו במפה ומניחה על הכסת, כיון שמותר להשתמש בשולחן טמא בדרגת שני לטומאה, ואם יניחנה על השולחן אנו חוששים שמא יִטְמְאוּ המשקים שבמפה מחמת השולחן ויחזרו ויטמאו את האוכלין שעל השולחן (והשולחן עצמו אינו

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

מטמא את האוכלין כיון שהוא שני, ואין שני עושה שלישי בחולין). ואף שיתכן שיִטְמָאוּ: ידיו מחמת המפה שנטמאה מהכסת, עדיף לחשוש שמא יִטְמָאוּ האוכלין שיש להם עיקר מן התורה (= שמצינו להם טומאה מן התורה, כגון ראשון לטומאה מטמא אוכל לעשותו שני) מאשר לחשוש לטומאת ידים שאין להם עיקר מהתורה.

ביאור מחלוקת בית שמאי ובית הלל האם מכבדים את הבית ואח"כ נוטלים ידים, או להיפך:

- אסור לאבד פירורים בגודל כזית, ופירורים שאין בהם כזית מותר לאבדם.

לדעת **בית שמאי מכבדים את הבית** (= מנקים / מטאטאים את מקום האכילה) ואח"כ נוטלים מים אחרונים, כיון שלדעתם מותר להשתמש בשמש עם-הארץ שאינו יודע שצריך לפנות פירורים בגודל כזית, ואם יטלו ידים תחילה אנו חוששים שמא ינתזו מים מהנטיה על שירי המאכלים וימאסו, ונמצא שגורם להפסד אוכלין.

ולדעת **בית הלל נוטלים מים אחרונים ואח"כ מכבדים את הבית**, ואין חשש להפסד אוכלין כיון שלדעתם אסור להשתמש בשמש עם-הארץ, ושמש תלמיד חכם מפנה פירורים שיש בהם כזית.

בורא או בורא: לדעת בית שמאי מברך בהבדלה "שברא **מאור** האש" (בלשון יחיד), כיון יש שלהבת אחת בנר. ולדעת בית הלל "בורא **מאורי** האש" (בלשון רבים), כיון שיש כמה גוונים בשלהבת - אדומה לבנה וירוקה.